

Castreren - Steriliseren (hond en kat) - Pro's en contra's zorgvuldig tegen elkaar afwegen!

N.B. De teksten van onze hand-outs worden vervaardigd aan de hand van niet alleen wetenschappelijke literatuur, maar ook van onze eigen inzichten op basis van persoonlijke ervaringen. Daarom kan de informatie voor een deel afwijken van de gangbare literatuur.

In de praktijk blijkt steeds weer dat het al dan niet laten steriliseren (eigenlijk castreren) van hun hond of kat voor veel mensen een lastige beslissing is.

Het is dan ook geen eenvoudige afweging en vele betrokkenen (eigenaar, fokker, dierenarts, vrienden, bekenden noem maar op) geven een eigenaar vaak zeer tegenstrijdige informatie.

Hieronder wordt een poging gedaan de verschillende overwegingen op een rij te zetten.

Terminologie

Het woord sterilisatie komt in feite uit de humane geneeskunde en wordt in de diergeneeskunde eigenlijk veelal foutief gebruikt. "Steriliseren" is het onderbinden van de eileiders of zaaadleiders, waarbij de eierstokken respectievelijk de teelballen behouden blijven, met als doel onvruchtbaarheid van de patiënt (=steriliteit) te bewerkstelligen. Bij honden en katten wordt eigenlijk altijd een "castratie" uitgevoerd: de eierstokken of de teelballen worden geheel verwijderd. Hiermee is het dier dus niet alleen steriel geworden, maar ook de productie van geslachtshormonen wordt stilgelegd.

Toch vinden wij, dat de term castratie voorbehouden moet blijven aan de reu.

Bij de teef onderscheiden we 2 mogelijkheden: òf we verwijderen alleen de eierstokken (=ovarioectomie), òf we verwijderen eierstokken en baarmoeder (=ovariorhysterectomie).

Ovarioectomie of ovariorhysterectomie

In beide gevallen worden de eierstokken verwijderd en dus inbreuk gedaan op de hormoonhuishouding. Als de baarmoeder gezond is, kunnen we die ook rustig laten zitten. Door de verwijdering van de eierstokken staat de baarmoeder niet meer onder hormonale invloed en zal daardoor ook geen problemen geven in de toekomst. Als de baarmoeder afwijkend is moet deze natuurlijk wel verwijderd worden. In de praktijk zal het erop neer komen, dat op jongere leeftijd veelal een ovarioectomie wordt uitgevoerd, op oudere leeftijd een ovariorhysterectomie.

De ovarioectomie is mogelijk een iets minder ingrijpende operatie. Het is niet zo, dat urine-incontinentie (zie verder) meer voorkomt na een ovariorhysterectomie dan na een ovarioectomie. De urine-incontinentie na een ovario(hyster)ectomie wordt veroorzaakt door de verandering in de hormoonhuishouding.

Leeftijd en tijdstip van opereren

Daarover zijn nogal wat uiteenlopende meningen. Dat komt omdat verschillende mensen de pro's en contra's verschillend wegen. Kennis, visie, gevoel en persoonlijke ervaring spelen daarbij een belangrijke rol.

Tegenwoordig is het mogelijk de ingreep laparoscopisch (mbv een kijkoperatie) uit te voeren bij honden vanaf ongeveer 10 kg. Dit geeft een kleinere wond in de buik en vaak een sneller herstel na de operatie ([link naar dit stuk op de site](#))

Tegenwoordig is het gebruikelijk dat een ovarioectomie op jeugdige leeftijd, zelfs nog vóór de eerste loopsheid wordt uitgevoerd.

Naarmate een hond of kat meer cycli heeft doorlopen (vaker loops respectievelijk krols) geweest neemt de kans op melkkliertumoren toe (zie verder)

Wat betreft het juiste tijdstip van de cyclus geven we er de voorkeur aan een ovario(hyster)ectomie uit te voeren tijdens de rustfase van de cyclus (anoestrus). In de praktijk komt dat neer op circa 3 maanden na het begin van de laatste loopsheid.

Voordelen van een ovario(hyster)ectomie

Niet meer loops worden

Na een castratie zal een teef niet meer loops worden. Hoewel natuurlijk in de meeste gevallen de ongemakken van het hebben van een loopse teef overkomelijk zijn, is het voor een aantal eigenaren een lastig iets: de uitvloeiing van de teef en opdringerige reuen bij het uitlaten en om het huis.

Ook kan een gesteriliseerde teef niet meer "per ongeluk" gedekt raken en zo voor onwelkom nageslacht zorgen.

Loopsheidpreventie kan door middel van een medicamenteuze behandeling bewerkstelligd worden (anti-loopsheidinjecties). Deze behandeling brengt echter mogelijk een aantal bijwerkingen met zich mee. Het gebruik van deze preparaten raden wij dan ook af

Verlaging van het risico op tumoren van de melkklieren

Indien een ovarioectomie vroeg in het leven plaatsvindt, in ieder geval vóór de 2de, uiterlijk 4de loopsheid, zal zoals al aangegeven de kans op het ontstaan van melkkliertumoren aanzienlijk kleiner worden.

Voorkomen van een baarmoederontsteking

Een baarmoederontsteking bij honden ontstaat onder invloed van hormonen uit een zogenaamde Cysteuze Endometrium Hyperplasie (CEH). Onder invloed van progesteron dat na elke ovulatie (=eisprong) door de eierstokken geproduceerd wordt kan het baarmoederslijmvlies (=endometrium) zich gaan verdikken (=hyperplasie) en cysteus (cyste =blaasje) worden. Als dit veranderde slijmvlies ontstoken raakt, dan ontwikkelt zich hieruit een baarmoederontsteking. Dit kan een gevaarlijke situatie opleveren voor de teef, vooral als de baarmoedermond gesloten is waardoor de pus niet weg kan (=pyometra). In dit geval is zelfs aantasting van de nieren of soms het ontstaan van een buikvliesontsteking mogelijk. De kans op een baarmoederontsteking wordt groter naarmate de teef vaker loops is geweest (herhaalde invloed van progesteron).

Voorkomen van suikerziekte

Het al genoemde geslachtshormoon progesteron kan het lichaam ongevoelig maken voor insuline. Hierdoor heeft een niet gecastreerde teef een grotere kans op suikerziekte.

Schijndracht

Het schijndrachtig worden van een teef is in de natuur een compleet normaal fenomeen. In een roedel wolven of wilde honden worden de zogenaamde alfa-teven gedekt en de andere teven worden schijndrachtig (eigenlijk "schijnmoeder"). De schijndrachtige teven voeden ook daadwerkelijk de pups van de andere teven en dragen zo bij aan de verzorging. Bij onze gedomesticeerde huishond is het schijndrachtig worden van een teef vervelend voor de baas en mogelijk nog vervelender voor de hond zelf. Daarnaast

bestaat de indruk dat honden die regelmatig schijndrachtig zijn een grotere kans hebben op het ontwikkelen van (kwaadaardige) melkkliertumoren.

Nadelen van ovario(hyster)ectomie bij de teef

Onomkeerbaarheid

De ingreep is onomkeerbaar, dat wil zeggen eenmaal uitgevoerd is een castratie niet meer terug te draaien.

Gewichtstoename

Na een castratie heeft een teef meer de neiging te zwaar te worden. Een aanpassing van de voeding is in veel gevallen noodzakelijk en het is aan te raden om het gewicht van de hond na castratie regelmatig te (laten) controleren. De gewichtstoename wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een verlaging van de schildklierfunctie. Door de gewichtstoename kunnen artrose processen versneld verergeren. En natuurlijk zijn er nog wel meer nadelen van overgewicht: huidklachten, problemen met narcose en operaties, enz. .

Urine-incontinentie

Bij ongeveer 10-20% van de gecastreerde honden kan een hormonaal geïnduceerde urine-incontinentie optreden. Vooral bepaalde rassen blijken gevoeliger en er lijkt een verband te bestaan met staartamputatie (gecoupeerde staart). Er bestaat een verhoogd risico op onwillekeurig urineverlies na castratie bij de volgende rassen: Boxer, Dobermann, Dwerppoedel, Old English Sheepdog (Bobtail), Bouvier, Weimaraner, Riesen-Schnautzer en Ierse Setter. De incontinentie is over het algemeen goed te behandelen, maar behandeling zal de rest van het leven nodig zijn. Het typische beeld is onwillekeurig urineverlies tijdens rust (slaap).

Verandering van de vachtstructuur

Bij vooral langharige honden blijkt na castratie de vachtstructuur te kunnen veranderen. De vacht wordt dan dikker, krulleriger en moeilijker te onderhouden. Dit komt voor bij o.a. de Cocker Spaniel, Afghaanse windhond en de New Foundlander. Vaak zien we ongeremd verharens het hele jaar door. Door vermindering van de vachtconditie treden er vaak secundaire allergieën op.

Verandering van gedrag

Sloomheid, lusteloosheid, maar ook onzekerheid, agressie e.d. Gedragsveranderingen kunnen ook verschuivingen in de roedel hiërarchie geven.

Voor- en nadelen van het castreren van een reu

De voordelen van het castreren van een reu zijn veel minder talrijk dan van het castreren van een teef. In sommige gevallen kan een castratie van een reu het karakter positief beïnvloeden. Reuen met een zeer dominant karakter en/of een hypersexueel gedrag kunnen na castratie een stuk rustiger worden en daardoor handelbaarder worden. Ook een overmatige uitvloeiing uit de voorhuid kan door een castratie verdwijnen. Een wat angstige en onzekere reu kan na een castratie zich in het slechtste geval juist ontwikkelen tot een angstbijter. Een gecastreerde reu heeft net als een gecastreerde teef meer kans op overgewicht.

Tegenwoordig is het goed mogelijk om voor een reu een chemische castratie uit te voeren (zie [\(link naar dit stuk op de site\)](#))

Medische redenen voor een ovario(hyster)ectomie of castratie

Hierbij kan gedacht worden aan:

Suikerziekte bij een intacte (=niet gecastreerde) teef

Pyometra = baarmoederontsteking met ophoping van etter, vaak 1 - 2 maanden na de loopsheid

Tumoren van de testikels, eventueel met kaalheid als complicatie

Prostaatproblemen bij de reu

Een ernstige therapieresistente schijndracht

Slotopmerking

Vooraf bij de sterilisatie (castratie) van de teef zijn er een heleboel argumenten die in de overweging meegenomen moeten worden.

Wat in uw geval de beste beslissing is, is iets dat u het best eens rustig met uw dierenarts kunt bespreken. Zodat u een beslissing kunt nemen die het best bij u en bij uw huisdier past.